

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 29-06-2016 r.

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jan Bartniak

Protokolant: sekr. sąd. Joanna Piwońska

po rozpoznaniu w dniu 29-06-2016 r. w Koninie

sprawy z powództwa M. C. (1), M. C. (2)

przeciwko (...) SA w W.

o zapłatę kwoty: 118.000 złotych na rzecz powódki M. C. (1) i 88.000 złotych na rzecz powoda M. C. (2)

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki M. C. (1) kwotę 28.000 zł (dwadzieścia osiem tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 27 września 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku.
2. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda M. C. (2) kwotę 28.000 zł (dwadzieścia osiem tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 27 września 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku.
3. oddala powództwo w pozostałej części.
4. odstępuje od obciążania powodów nieuiszczonymi w sprawie kosztami sądowymi.
5. zasądza pozwanemu od powodów kwotę 3.080,33 zł (trzy tysiące osiemdziesiąt i 33/100 złotych) kosztów procesu.

SSO Jan Bartniak

Sygn. akt IC 980/15

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym do Sądu Okręgowego w K. działający w imieniu powodów pełnomocnik wniósł o zasądzenie zadośćuczynienia (wskazując jako podstawą prawną roszczenia przepisy art.448 k.c. w zw. z art.24 § 1 k.c.) w związku ze zdarzeniem z dnia 22 lutego 2002 r., gdy w następstwie wypadku drogowego zginęła córka powodów E. C.. Samochód osobowy marki O. (...) nr rej. (...), którym kierował sprawca zdarzenia, posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A. z siedzibą w W.. Córka stron zginęła mając (...) lat, mimo upływu ponad 13 lat od daty zdarzenia powodowie w dalszym ciągu przeżywają żalobę. Wspomnienia szczególnie silnie wracają podczas uroczystości rodzinnych. Po zgłoszeniu roszczeń, pozwany decyzją z dnia 24.07.2015 r., wypłacił każdemu z powodów kwoty po 12.000 zł. zadośćuczynienia, stąd powodowie zdecydowali dochodzić dalszych roszczeń: w kwocie 118.000 zł. na rzecz powódki M. C. (1) oraz kwoty 88.000 zł. na rzecz powoda M. C. (2), obie kwoty z ustawowymi odsetkami od dnia 27 września 2015 r., nadto kosztów procesu w tym zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew (k.57-59) pozwany Zakład (...) wniósł o oddalenie powództw w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany potwierdzał to, że sprawcą wypadku był T. R., który kierował samochodem osobowym marki O. (...) nr rej. (...), którego ruch podlegał ochronie ubezpieczeniowej z uwagi na wykupione w pozwanym zakładzie ubezpieczeń obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany podniósł, iż podstawą poszczególnych żądań powodów są te same okoliczności faktyczne - sama szkoda rozumiana jako ból i cierpienie po stracie bliskiej osoby, jednak mimo nieodwracalnej straty mogli i nadal mogą liczyć na własną pomoc i pomoc innych członków ich rodziny, mają bowiem jeszcze trzy córki, z których córka K. F. (1) wraz z rodziną mieszkają z powodami w domu rodziców, a pozostałe dwie córki mieszkają w pobliżu, w tym córka L. S. w tej samej co powodowie miejscowości. Pozwany podkreślał to, że „powodowie wystąpili z żądaniami dopiero po upływie kilkunastu lat od wypadku i to nie z własnej inicjatywy, lecz za namową kancelarii prawnej, co również nie powinno być bez wpływu dla oceny ich roszczeń.” Wedle pozwanego zadośćuczynienie powinno być utrzymane w rozsądnych granicach i ma służyć nie tyle naprawieniu szkody (bo to niemożliwe) co łagodzeniu doznanej krzywdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności dotyczących danej sprawy, czyli ma spełniać rolę kompensacyjną i (jeśli chodzi o wysokość) winno odpowiadać przeciętnemu poziomowi życia społeczeństwa. „Z ostrożności procesowej” pozwany proponował ugodowe zakończenie sprawy poprzez zapłatę dalszych (poza wypłaconymi 2 x po 12.000 zł.), kwot po 18.000 zł., które byłyby płatne w terminie 14 dni od zawarcia ugody, a koszty procesu zniosłoby się wzajemnie.

Próba ugodowego rozwiązania sporu nie odniosła pozytywnego rezultatu (bezsporne).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 lutego 2002 roku (około godziny 12.15) w miejscowości Ż. gmina S., na skrzyżowaniu ul. (...) z ulicami (...), kierujący samochodem osobowym marki O. (...), nr rej. (...), T. R. wyjeżdżając z drogi podporządkowanej (z ul. (...)), nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu kierowanemu przez A. Z., jadącemu ul. (...), samochodowi osobowemu marki D. (...) nr rej. (...) i doprowadził do zderzenia z tym pojazdem, skutkiem czego, kierujący T. R. i pasażerka E. C. ponieśli śmierć na miejscu zdarzenia. Jadąca z nimi D. L. i K. G. doznały, podobnie jak kierujący pojazdem marki D. A. Z., poważnych obrażeń ciała. Postanowieniem z dnia 27.08.2002 r. w sprawie Prokuratury Rejonowej w Koninie 3Ds (...) umorzono dochodzenie wobec śmierci sprawcy wypadku. Kierujący pojazdem marki O. (...) T. R. był „chłopakiem” E. C. (niesporne, nadto akta sprawy 3 Ds1510/02 Prokuratury Rejonowej w Koninie, świadek K. F. k.82v)

Kierowany przez sprawcę wypadku samochód osobowy marki O. (...) nr rej. (...), podlegał ochronie ubezpieczeniowej z uwagi na wykupione w pozwanym zakładzie ubezpieczeń obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. (niesporne)

Córka powodów E. ur. (...), w okresie poprzedzającym zdarzenie z 22.02.2002 r., mieszkała z rodzicami (powodami) i siostrami K. (obecnie F.) i A. (obecnie R.). Czwarta z sióstr L. S., była mężatką i mieszkała 11 kilometrów od miejsca zamieszkania rodziców w miejscowości B.. W domu powodów mieszkała jeszcze matka powoda H. C.. A. pracowała w zawodzie fryzjerki. Rodzina utrzymywała się z gospodarstwa powodów o pow. 7,60 ha, które to gospodarstwo uprawiał powód M. C. (2) (w gospodarstwie były z inwentarza żywego; bydło i trzoda chlewna). Oboje powodowie nie korzystali wtedy z żadnej specjalistycznej opieki medycznej. E. C. była uczennicą klasy II Technikum Ż.. Powódka przed wypadkiem córki, prowadziła dom i na zasadzie umowy o dzieło pracowała w pieczarkarni w Z. (ostatni raz w sezonie 2002r.) Powódka w okresie od 09.08.2002 do 13.09.2002 r. leczyła się w (...) w K. (pomocy psychologicznej udzielał jej psycholog w ciągu pięciu sesji terapeutycznych, dwie wizyty u psychiatry miały charakter kontrolny) z rozpoznaniem reakcji na stres. Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne trwały około jednego roku. Obecnie wspomnienie córki nadal powoduje u niej sytuacyjne obniżenie nastroju, powrót uczuć tęsknoty, straty. Przeżywanie żałoby nie ma wpływu na zdrowie psychiczne powódki. U powoda bezpośrednio po śmierci córki pojawiło się kompensacyjne picie alkoholu, a także pojedyncze objawy depresyjne: zwiększona męczliwość, zmniejszona energia,

obniżony nastrój. Brak leczenia medycznego tłumaczy koniecznością pracy w gospodarstwie i utrzymania rodziny. Z wywiadu psychologicznego wynika to, że regularny styl picia alkoholu przez powoda nie wynika bezpośrednio z następstw wypadku córki, tylko z innych osobowościowych przyczyn. Przeżywanie żałoby nie ma wpływu na zdrowie psychiczne powoda. W 2002 r. tytułem odszkodowania powodowie otrzymali od pozwanego: powódka kwotę 20.000 zł., a powód 17.000 zł.

Obecnie powodowie mieszkają z matką powoda H. C. (lat 92, która otrzymuje emeryturę rolniczą). Powód (ur. (...)) prowadzi gospodarstwo rolne nastawione obecnie na produkcję roślinną. Powódka (ur. (...)) prowadzi gospodarstwo domowe z mężem i teściową. W związku z wypadkiem córki, powód nie korzystał ze specjalistycznej pomocy medycznej, nie zażywał leków uspakajających, od 3 lat leczy się w związku ze schorzeniami kręgosłupa, problemami z nerką i wątrobą. W gospodarstwie powodów mieszka ich córka K. F. (1) (wyszła za mąż w 2007 r.) wraz z mężem, który pracuje legalnie za granicą (w przeciągu 12 miesięcy, pracuje za granicą łącznie 6 miesięcy). K. F. (1) pracuje (na zasadzie umowy o dzieło) przy wykonywaniu dekoracyjnych wianków, z siana, mchu i świerku. Ma syna w wieku lat 7 i z następnym dzieckiem była w ciąży gdy zeznawała w sprawie w charakterze świadka w dniu 17.02.2016 r. W okresach gdy mąż K. F. (1) pracuje za granicą, córka powodów prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z powodami i babcią H.. Córka powodów A. R. po tym jak wyszła za mąż, mieszka (wraz z mężem i dwojgiem dzieci) we własnym domu wybudowanym w gospodarstwie rolnym teściów w Ś., oboje utrzymują się z pracy poza rolnictwem (w Ś. mieszkają także powodowie). Córka powodów L. S., mieszka w S., jest po rozwodzie, z małżeństwa ma troje dzieci i czwarte z nieformalnego związku po rozwodzie. (vide odpis skrócony aktu małżeństwa powodów k.23, zeznania świadka K. F. (1) k.82-82v, opinia biegłego psychologa M. W. k.95-99, zeznania powodów k.109-109v, k.83v-84)

W sprawie Sądu Rejonowego w K., sygn. akt IC (...) prawomocnym wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 r. z powództwa K. F. (1), L. S. i A. R. przeciwko (...) S.A. w W. o zadośćuczynienie w kwotach po 40.000 zł. w związku z tragiczną śmiercią siostry powódek E. w dniu 22 lutego 2002 r., na podstawie przepisów art.448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zasądzone każdej z uprawnionych kwotę po 20.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 19.03. (...), powództwo w pozostałej części oddalono i zniesiono wzajemnie koszty procesu między stronami. Przed wszczęciem ww. procesu, pozwany odmówił powódkom przyznania zadośćuczynienia. (niesporne, nadto wyrok z uzasadnieniem w ww. sprawie IC (...)) Sadu Rejonowego w K. zawarty w aktach szkody pozwanego nr PL (...))

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dowody powołane w ustaleniach faktycznych sprawy, w tym złożone dokumenty jak dokumentacja medyczna (k.34-38v), dokumenty zawarte w aktach szkodowych pozwanego, aktach sprawy 3Ds (...) Prokuratury Rejonowej w K., opinię biegłego psychologa M. W., której wniosków żadna ze stron procesu nie kwestionowała, zeznania: świadka K. F. (1) (k.82-83), i powodów (k.83v-84 i k.109v). Autentyczność dokumentów, ich treść nie była kwestionowana przez strony. W ocenie Sądu opinia biegłego psychologa nie kwestionowana przez żadną ze stron procesu, jest wyczerpująca i sporządzona w sposób jasny i logiczny.

Sąd zważył co następuje:

Nie ulega wątpliwości, iż pozwany Zakład (...) odpowiada w zakresie odpowiedzialności OC sprawcy wypadku. Pozwany zresztą nie kwestionował podstawy swej odpowiedzialności w toku niniejszego postępowania, a jedynie twierdził, iż wypłacone przez niego w toku postępowania likwidacyjnego kwoty wyczerpują w całości uzasadnione roszczenia powodów.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Uprawniony do dochodzenia roszczeń jest każdy pokrzywdzony skutek naruszenia jego dobra osobistego. Także odpowiedzialność może ponosić każdy podmiot stosunku cywilnoprawnego, jeżeli jest sprawcą naruszenia lub odpowiada za sprawcę; także jednostka organizacyjna. Dominującym w judykaturze i doktrynie jest pogląd, że pokrzywdzony może żądać kompensaty krzywdy od

ponoszącego winę (por. wyrok SN z 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/00, OSNC 2004, nr 4, poz. 53; B. L.-P., W sprawie wykładni art. 448 k.c., PS 1997, nr 1, s. 6 i n).

Co do ciężaru dowodu pokrzywdzony żądający na podstawie art. 448 k.c. kompensaty krzywdy nie musi dowodzić bezprawności naruszenia dobra osobistego. Natomiast na pokrzywdzonym spoczywa ciężar dowodu winy, chociażby w najłżejszej postaci, ponieważ przesłanką zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych jest krzywda wyrządzona z winy umyślnej lub nieumyślnej, niekoniecznie wskutek rażącego niedbalstwa. Na podstawie art. 448 k.c. kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku wyrządzenia krzywdy naruszeniem dobra. Sąd jest związany wyborem środka, za pomocą którego pokrzywdzony chce uzyskać kompensatę doznanej krzywdy

Dominującym obecnie poglądem, przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej ile to jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie to naruszenie. Wiąż rodzinna na której zerwanie powołują się powodowie nie ma charakteru uniwersalnego dla każdej jednostki ludzkiej, nie oznacza czegoś cennego znaczącego dla każdego człowieka, jest stanem faktycznym - biologicznym, prawnym i społecznym, a nie wartością niematerialną taką jak np. wolność człowieka, dobre imię i cześć. Niedopuszczalne jest przyjęcie, że niejako automatycznie na skutek śmierci członka rodziny stron procesu doszło do zerwania tej więzi i to uprawnia do żądania zadośćuczynienia. Przesłankami przyznania tego świadczenia jest bezprawne i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego, naruszenie dobra osobistego powodujące szkodę majątkową i związek przyczynowy między tym naruszeniem, a szkodą niemajątkową, która spowodowała jest naruszeniem. Przepis powyższy nie wymienia konkretnych dóbr osobistych ale należy do niego stosować odpowiednio art. 23 k.c. Katalog dóbr osobistych przyjętych w tym przepisie nie ma charakteru zamkniętego. Tym samym jest możliwe przyjęcie, że dobrem osobistym jest prawo każdej jednostki do życia w pełnej rodzinie, a przez śmierć córki powodów zostali oni pozbawieni możliwości życia w pełnej rodzinie tj. utracona została więź rodzinna, duchowa i emocjonalna ze zmarłą. Niewątpliwie sprawca wypadku komunikacyjnego na skutek zachowania którego poniosła śmierć E. C., naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym ale dopuścił się tego nieumyślnie. Przy stosowaniu przepisu art. 448 k.c. sąd bierze pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dóbr osobistych i jej stopień oraz rodzaj naruszonego dobra(tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 roku II PK 245/05). Roszczenie wynikające z art. 448 nie powinno być traktowane jako mające charakter czy aspekt penalny. Jego rola polega wyłącznie na zapobieżeniu trwania naruszenia i możliwego do osiągnięcia złagodzenia skutków negatywnych doznań, wynikających z naruszenia dóbr osobistych. Dlatego oceniając zarówno możliwość zasądzenia jak i wysokość odpowiedniej sumy pieniężnej, sąd musi wziąć pod uwagę kompensacyjny, a nie represyjny charakter zadośćuczynienia. W orzecnictwie podkreśla się, że fakultatywność zadośćuczynienia z art. 448 k.c. wynika nie tylko z jego treści ale i funkcji zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. Podstawowe kryteria decydujące o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia to m. in. stopień winy naruszcyciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. Jak wspomniano wyżej co kwestii winy strony pozwanej, która odpowiada za sprawcę wypadku tj. naruszenie przepisów ruchu drogowego było nieumyślne jak i skutki tego zdarzenia były objęte winą nieumyślną. Sprawca wypadku zginął w tym samym wypadku co córka powodów, jak mówi siostra zmarłej (świadek K. F. k.82v) sprawca zdarzenia był „chłopakiem” E. C.. Niewątpliwie skutki wypadku (śmierć córki powodów) łączyły się z poczuciem krzywdy u powodów jednakże należy zauważyć(jak wskazuje opinia biegłego psychologa), że przeżywanie żałoby nie miało wpływu na zdrowie psychiczne powodów. Powodowie mogli liczyć na pomoc i wsparcie trzech córek, z których jedna z rodziną z nimi zamieszkuje. Ponadto upływ ponad 13 lat od daty zdarzenia do daty wystąpienia z żądaniem pozwu, musi mieć wpływ na ocenę żądań pozwu, jeśli chodzi rozmiary krzywdy i wysokość zadośćuczynienia. Żadna suma pieniężna nie jest w stanie zrekompensować poczucia krzywdy na którą w istocie powołują się powodowie(rodzice zmarłej). Należy zauważyć nadto, że siostry zmarłej: K. F. (1), L. S. i A. R.,j w sprawie Sądu Rejonowego w K., sygn. akt IC (...), prawomocnym wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 r. z powództwa przeciwko (...) S.A. w W. o zadośćuczynienie (w kwotach po 40.000 zł.) w związku z tragiczną śmiercią E. C., w dniu 22 lutego 2002 r., na podstawie przepisów art.448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. uzyskały (każda z uprawnionych) kwotę po 20.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 19.03. (...).

W świetle powyższego w ocenie Sądu za przyznaniem powodom zadośćuczynienia przemawia stopień nasilenia dolegliwości odczuwanych przez powodów w związku z zerwaniem więzi rodzinnych, gdyż nadal wspomnienie córki powoduje u nich poczucie tęsknoty i straty.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd uznał roszczenie każdej ze stron za uzasadnione. (co do zasady), a uwzględniając fakt wypłaty na rzecz powodów w toku postępowania likwidacyjnego kwot po 12.000 zł., Sąd zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz każdego z powodów kwoty po 28.000zł., co sprawia, że kwota łączna zadośćuczynienia stanowi 40.000 zł. dla każdego z uprawnionych powodów. (punkt 1 i 2 wyroku), a w pozostałym zakresie oddalił roszczenia jako bezzasadne (punkt 3 wyroku).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zasądza je po upływie 30 dni od dnia kiedy pozwany nie uwzględnił żądania powodów kierowanego bezpośrednio przed wytoczeniem powództwa o kwoty dochodzone następnie w pozwie(zgodnie z żądaniem pozwu).

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art.113 ust. 1 i 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz. 1025, ze zm.) Biorąc pod uwagę sytuację rodzinną, osobistą, majątkową i dochody powodów, które to okoliczności legły u podstaw częściowego ich zwolnienia od kosztów sądowych, Sąd nie obciążył powodów kosztami sądowymi - poza uiszczonymi. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za radców prawnych. (Dz. U. nr 163, poz. 1349 z późn. zm.). Powodowie wygrali proces w 23%, a koszty procesu przez nich poniesione to: 3500 zł. opłaty sądowej, 7.234 zł. kosztów pomocy prawnej (wraz z opłatami skarbowymi od pełnomocnictwa), 870 zł. koszt opinii biegłego sądowego. Koszty procesu strony pozwanej to 7217 zł. poniesione w związku z udziałem w sprawie pełnomocnika strony pozwanej.(vide punkty 4-ty i 5-ty wyroku).

/-/ SSO Jan Bartniak